

Beszámoló – Erasmus Job Shadowing – Horvátország

Készítette: Gálné Lipp Kinga (Dunakeszi Széchenyi István Általános Iskola)

1.1 Az iskola bemutatása

A program helyszíne a Brace Radica Általános Iskola Klostar Ivanic nevű településen. Ez egy kis falu, ami közigazgatásilag a közeli Ivanicgrad (Iváncsvár) körzete. Az iskola két részből áll, egy régebbi, még valamikor az 1950-es években épült épületből és egy újabb, nem rég épített épületből áll, amiket közös folyosó köt össze. Az épület elrendezése nem túl szerencsés, mert bár az osztálytermek nagyok, a viszonylag szűk folyosókon szinte kizárólag mesterséges fény elérhető, és az iskolának hagyományosnak mondható aulája vagy díszterme, amit protokoll eseményekre (ünnepségek, egyéb rendezvények) használhatnának, nincs. Közösségi helynek elsősorban a közepes méretű tornatermet használják. Az iskola udvara elég nagy, de mivel nincs körbekerítve, ezért a diákok szünetekben

nem használhatják, ami szintén nem túl szerencsés.

Az iskolai rendet tekintve a tanítás reggel fél nyolckor kezdődik, az órák 45 percesek, és -két 20 perces szünetet leszámítva - a szünetek 5 percesek. Az új épületrész ellenére a hely kevésnek bizonyul az osztályok és gyerekek létszáma tekintetében, ezért a tanítás „két műszakban” folyik. Délelőtt hagyományos időben van tanítás a 3.-8. évfolyamnak, míg az 1. és 2. osztályos gyerekek délután kettőkor kezdik a tanórákat. Nekik délelőtt napközit biztosítanak, amennyiben a szülők ezt kéri. Emiatt és az ebédlő kis mérete miatt az ebédeltetést már délelőtt 10 órakor elkezdik.

Felszereltségét tekintve az iskola megfelel a magyar iskolák általános felszereltségéhez. A legtöbb tanteremben régítípusú, krétás, zöld tábla van, több teremben található projektor és vászon. A tanárok a saját laptopjaikat használják az órákon, illetve az iskola rendelkezik néhány okostáblával is.

1.2 A sajátos nevelési igényű (SNI) és beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral (BTMN) küzdő tanulók integrálásának rendszere

Az iskola egyedülálló rendszerben dolgozik az SNI-s és BTMN-es tanulók integrálásakor. Az iskolába a magyar szabályozás szerint már középsúlyos értelmi fogyatékosnak minősíthető

tanulók is helyet kapnak. Nekik és súlyosabb SNI-vel küzdő társaiknak külön osztályt tartanak fenn, ahol minden korosztályból vannak gyerekek 1-től 8-dik osztályig. Ezt a 9 fős csoportot egy gyógypedagógus tanítja, aki egyszerre akár három - négy különböző tantárgyra is oktat. Elmondása szerint – bár létezik tantárgyi alapkövetelmény a számukra – a gyerekek egyéni ritmusban és elosztásban tanulják a tananyagot, és számukra az elsődleges cél inkább az önálló életvitel képességének elsajátítása (írás, olvasás, alapvető matematikai feladatok megoldása, a hétköznapi életben fontos készségek elsajátítása, mint pl. virágültetés, takarítás vagy bevásárlás). Értékeléskor jogszabályban előírtak alapján hármasnál rosszabb jegyet nem kaphatnak, a tanulók nem buktathatók.

A készségi tárgyak óráin, mint technika, rajz, testnevelés és ének a speciális osztály tanulói is részt vesznek a saját anyaosztályukkal közösen, így bár integrálják őket, még sem hátráltatják a többiekét a tanulásban.

A speciális osztály tanulóinál enyhébb problémákkal küzdő gyerekek az osztályteremben a többiekkel együtt tanulnak. Az osztályok létszáma alacsony, átlagosan 17 fő, és egy-egy osztályban maximum három SNI-s vagy BTMN-es tanuló van. Az ő számukra az állam speciális tankönyveket biztosít, ami ugyanazt a tananyagot tartalmazza, mint átlagos társaik könyvei, de könnyített, számukra könnyebben érthető formában: nagyobb betűméret, enyhébb kontrasztú, „sárgított” lapok, egyszerűsített szövegek, megoldást elősegítő színezés, kisebb képek, lazább elrendezés, stb.

Amennyiben szükséges és lehetőség van rá, a problémásabb tanulók mellé az iskola pedagógiai asszisztentst is biztosít, aki egész nap vagy bizonyos órákon segít adott gyerekeknek.

2.1 A job shadowing programja

Minden nap reggel kezdtünk a többi tanárral együtt, reggel negyed nyolckor. Hétfőn az első órában megismertük az épületet, bemutatták nekünk a tanárokat, meséltek az iskola rendszeréről és megkaptuk a heti órarendünket is. Meglátogattuk a napközit, majd megismertük a gyerekeket, akik fordítottak nekünk. Nyolcadikosok voltak kijelölve erre a feladatra, akik párban dolgoztak. A többi nap reggel

csak a tanárokkal beszélgettünk a becsengetésig, tapasztalatokat osztottunk meg, gyakran összehasonlítottuk az ottani rendszert a magyarral.

Az órarendünk napi 6-7 óra látogatását írta elő az épület különböző részeiben. Nagyon változatos volt, láthattunk alsós órákat (horvátóra, ami alsóban egyfajta integrált óra, elsősorban irodalomra és nyelvtanra kihegyezve, de mindig több tantárgy előkészítését is integrálva),

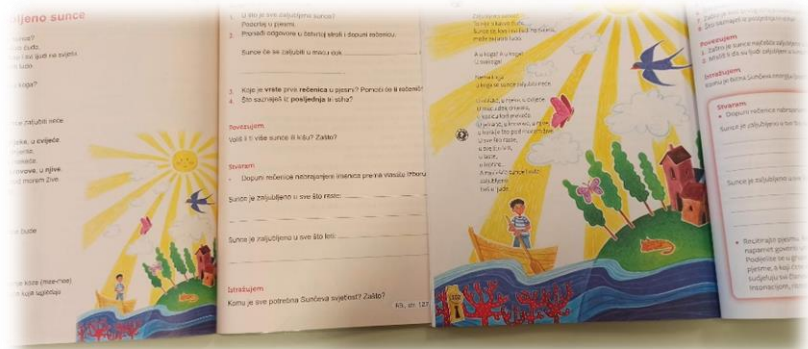

kémiát, fejlesztőórát, rajzórát, angolórát, osztályfőnököt, logopédiai fejlesztést, informatikát, matematikát, éneket és technikát, valamint délutáni kötelezően választandó szakköröket is.

2.2 Hétfő – az első nap

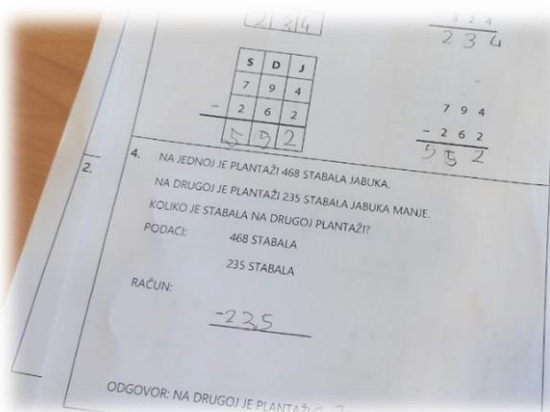
Az iskola megismerése után harmadikosok órájával kezdtünk. Horvátországban hasonló szerkezetű az iskola, mint Magyarországon: az alsótagozatban (1. - 4.) tanítók tanítanak, általában egy tanító jut egy osztályra, viszont néhány tárgyat (pl. angolt) szaktanárok tanítanak. Felsőben (5. - 8.) szaktanárok tanítják a különböző tárgyakat, és a gyerekek a különböző szaktermekbe „vándorolnak” óráközi szünetekben. Az értékelés is hasonló: ötjegyű rendszer van, ahol az 5 a legnagyobb és 1 a legkisebb. A harmadikosok, és általában az alsó tagozat az épület régebbi részében kaptak helyet, a tanterem nagy belmagasságú, nagy légterű tanterem volt. A tanító az órát köszönéssel és a bemutatásunkkal kezdte. Mi hátul ültünk le, hogy minél kevésbé zavarjuk az órát, de ez harmadikban még nehezen kivitelezhető, hisz a gyerekek nagyon kíváncsiak voltak ránk. A téma egy vers feldolgozása volt, ami a Napról szólt. A tanító a témához kapcsolta a környezetismeretet is a víz körforgásáról. A gyerekek először meghallgatták a verset a tanító előadásában, majd megbeszélték miről szól. A munkafüzetben és a tankönyvben a vershez kapcsolódó feladatokat oldotta meg, majd beszélgettek a szerelemről (a vers a Nap szerelméről szólt) és egyéb érzelmekről, valamint környezetismeretről is. Végül a gyerekek is elolvasták a verset hangosan. Az osztályban egy SNI-s tanuló volt, akinek pedagógiai asszisztens segített.

Éles váltás volt ezek után a nyolcadikosok kémiaórája. A kémiatanár, aki egyben az osztály osztályfőnöke is volt, elmondta, hogy kifejezetten jóképességű és nyugodt osztályhoz mentünk, ami be is bizonyosodott az órán. A gyerekek kifejezetten nagy önfegyelmet tanúsítottak. Az óra témája a szénhidrogének voltak. Két SNI-s tanuló vett részt az órán, illetve az osztályba járt egy speciális osztályú fiú is, aki kémiát külön, a speciális osztályban tanulja a többiektől. Mind az alsós óra, mind a nyolcadikosok óráján feltűnően kevés volt az eszközhasználat. Lényegében egy táblára és tankönyvekre korlátozódott. A későbbiek folyamán inkább ez volt a jellemző a frontális munkaformákra. A tolmácsoló gyerekek elmesélték, hogy kémián viszonylag keveset

kísérleteznek, mert az iskolának nincsen felszerelése hozzá. A termeket a tanárok díszítik nyaranta, illetve alkalmanként ők is festik ki.

A speciális osztály óráján betekintést nyertünk abba, hogyan is zajlik egy integrált óra. A gyerekek U-alakban elrendezett padoknál ültek, és a gyógypedagógus folyamatosan mászkált közöttük és segített, de a feladatokat önállóan oldották meg a gyerekek. Mindegyik másik tantárgy feladataival foglalkozott. Ezen az órán egy másodikos, egy ötödikes, egy hetedikos lány és egy nyolcadikos fiú volt jelen. A lányok egy-két évvel, a fiú négy évvel volt lemaradva az átlagosan elvárt szinttől. Ezen az órán horvátot, matematikát és történelmet tanulta a gyerekek, mindenki a maga tantárgyfelosztása szerint. Ezt a feladatlapot az ötödikes lány töltötte ki.

A következő két órát az ötödikesek rajzóráján töltöttük, ahol Victor Vasarely művészete volt a téma. A magyar festő képeit projektoron ismerték meg a gyerekek, majd a tanár kiválasztotta a zebrák című festményt, és azzal kapcsolatos feladatot adott a nekik. Végül az elkészült munkákból kiállítást készítettek az iskola folyosóján.

A délután néprajz szakkörön mutattak be a gyerekek nekünk egy kis műsort a saját kultúrájukról, és ismerkedtek meg régen használt tárgyak régies nevével, amikből sokat a magyar nyelv is átvett (sukna – szoknya, kurta – alszoknya, lajbek – lajbi, stb.).

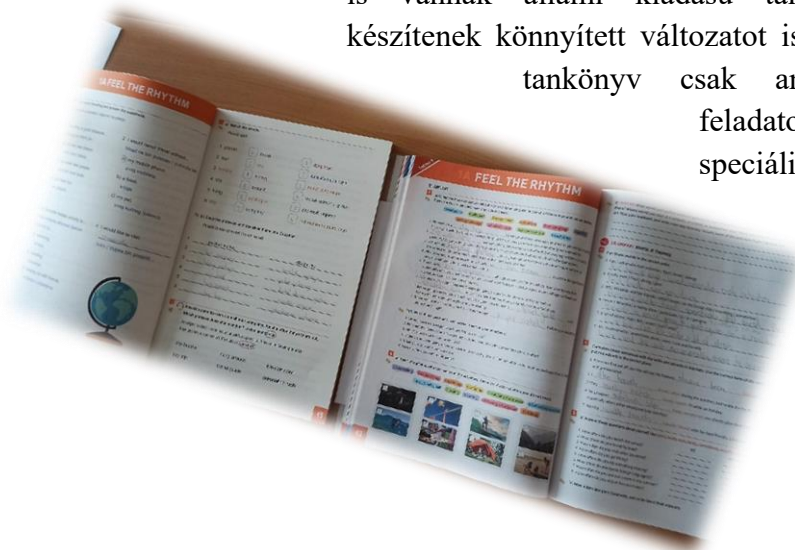

A napot logopédiai fejlesztéssel zártuk, ahol egy beszédterapeuta fejlesztette a gyerekeket. Az idejáró gyerekek többsége hátrányos szociális helyzetű, ezért a beszédterapeuta nem pusztán logopédiai készségfejlesztést végez, hanem egyben szociális munkásként segíti is a fejlesztésre járó gyerekeket. Eszközhasználatot tekintve itt megjelent a filces tábla, és a különböző - kirakóshoz hasonló - olvasást segítő feladatok. A módszer nagyon hasonló volt a magyar Meixner-módszerhez.

2.3 Kedd – második nap

A napot angolórával kezdtük egy olyan teremben, ahol volt digitális tábla. Sajnos, a tábla előnyeit ezen az órán nem igazán használta ki a tanár, egyszerű, filces táblaként funkcionált. Az osztályba járó SNI-s tanuló tankönyvét összehasonlíthattuk a többi tankönyvvel, ugyanis angolból is vannak állami kiadású tankönyvek, amikből készítenek könnyített változatot is. Itt, míg a normál tankönyv csak angol szöveget és feladatokat tartalmaz, a

speciális tankönyv tartalmaz horvát nyelvű magyarázatot, fordítást is a szövegekhez, valamint színekkel is segíti a feladatok megoldását.

Összehasonlításként a nyolcadikosok órája után meglátogattuk a hatodikosok angolóráját is. Itt – bár kevesebb eszköz állt rendelkezésre, mint az előző teremben – az óra munkaformája a

gyerekek számára érdekesebb és jobban szervezett volt. A közös feladatok megbeszélése után az osztály csoportokra bontva dolgozott egy-egy feladaton. Az osztályba két BTMN-es tanuló jár, ők egy csoportba kerültek és a tanár külön segített nekik, illetve a többi gyereket is arra kérte, hogy a megoldási folyamatban adjanak tanácsokat a gyerekeknek. Az önállóan végzett csoportmunka közben projektfeladatok beszámolóit tartották a tanulók egyesével.

A következő óra az ötödikben osztályfőnöki óra volt. Az osztályfőnök elmondta, hogy az osztályban gyakoriak a konfliktusok, sokszor kell beszélgetniük és érzékenyítő témákat felhozniuk. Ezen az órán nem volt konfliktus, amin az osztályfőnök is meglepődött. (Elképzelhető, hogy jelenlétünk hatással volt a csoportdinamikára.) Különböző egymást megismerő játékokat, élménypedagógiai feladatokat oldottak meg. A gyerekek türelmesek voltak és rendesen elvégezték a feladatokat, valamint meghallgatták egymást. Az egyik feladat egymás hátra kedves dolgokat írni. Az osztályfőnök említette, hogy a konfliktusok ellenére az osztály tagjai megbízhatóak és jóindulatúak, így bátran be mert hozni ilyen feladatot is közénk.

Negyedik órában ismét egy fejlesztő órát látogattunk. A gyerekek összetétele némiképp változott, ez előfordul, mivel a gyerekek az anyaosztályuk órarendjéhez is alkalmazkodnak, és egy elsős kislány csatlakozott a csapathoz, míg a másodikos kislány rajzórán vett részt a saját osztályával. Ezen az órán a gyógypedagógus igyekezett úgy szervezni a feladatokat, hogy minden gyerek önállóan tudjon dolgozni, miközben egynek-egynek segít.

Nyolcadikos matematikaórán a gyerekek dolgozatot javítottak. Mivel itt is vannak SNI-s tanulók, ezért differenciált dolgozatokat is megnézhattuk. A feladatok lényegesen egyszerűbbek és kevesebb is van belőlük egy SNI-s dolgozaton. A tanár több adatot ad meg egy-egy érték kiszámításához, és több idő is jár nekik a megoldásra. Az óra folyamán új anyagba is belekezdtek, amikhez különböző testek voltak a szemléltető eszközök.

Szemely szerint szerencsésebbnek találtam volna, ha a tanár a gyerekek kezébe is adja az egyébként fából készült eszközöket, de ez nem történt meg.

Hatodik órában kézműves szakkörön vettünk részt. A horvát diákoknak kötelező délutáni szakkört választani, amiből az egyik egy kézműves. Itt a makraméval ismerkedtek meg a Több tanulót találtunk itt a speciális osztályból is.

gyerekek.

Délután a hely történetével ismerkedtünk. Megnéztük az iskolát alapító ferencesek templomát, majd egy közeli skanzenbe is ellátogattunk.

2.4 – Multikulturális nap, Zágráb

Szerdán a választások miatt zárva volt az iskola, így az iskola egyik tanárával Zágrábot fedeztük fel. Megismertük a város történetét, kulturális világát, szokásokat, beszélgettünk a földrengések okozta károkról, és azok helyreállításáról, s még a horvát fociról is megtudtunk egyet s más.

2.5 – Csütörtök

Csütörtökön már rutinosak voltunk. Az első óra számítástechnika volt, ahol a gyerekek laptopokon, csoportokban dolgoztak. Ezen az órán nem vettek részt SNI-s tanulók, hanem nekik külön foglalkozás volt. Előkerült egy digitális tábla is.

A következő óra egy alsós óra volt, ahol ismét csoportos feladat volt a munkaforma. A gyerekek kisebb projektfeladatot kaptak, amit az órán kellett befejezni, majd előadni. Az SNI-s gyerekek itt külön csoportokba kerültek, és a többiek feladata volt őket segíteni. Az óra végén beszámoltak az eredményekről.

Énekórán minden gyerek részt vett: akár speciális osztályba járt, akár nem. A gyerekek kedvenc órája volt, nem véletlenül. A tanár folyamatosan mozgatta a gyerekeket, különböző ritmusérzéssel kapcsolatos feladatot adott nekik, ami egyben a figyelmüket is fejlesztette. Minden gyerek játéknak fogta fel az egyébként komoly tartalmú órát. A hangszereket és a teljes zenei felszerelést az iskola biztosítja a tanulóknak.

Az ötödikesek zeneórája után ismét egy angolórán vettünk részt, ahol már aktívan használhatták a digitális táblát a gyerekek.

Fejlesztésen a matematika került előtérbe, valamint a környezetismeret.

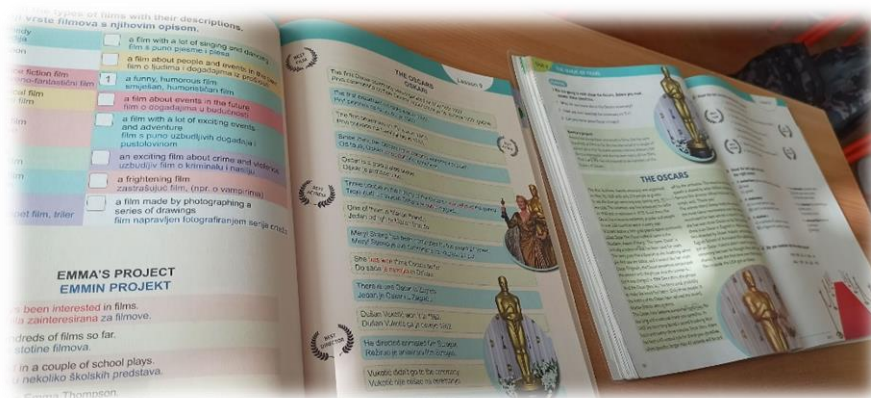
Utána betekintést kaptunk egy elektronika témájú technikaórába is. Itt is részt vett minden tanuló, és közösen segítettek a BTMN-es gyerekeknek. Elektronikai játékokat építettek és programoztak.

A napunkat egy hagyományosnak mondható angolórával zártuk.

2.6 Péntek

A zárónapon még várt ránk néhány meglepetés. A hetedikesek angolóráján újabb betekintést nyertünk az angol tankönyvek sokszínűségébe. Ebben az osztályban csak két BTMN-es tanuló volt, akik ugyanúgy a könnyített tankönyvekből tanultak.

Újabb fejlesztés következett a speciális osztályban, ahol virágot ültettek a gyerekek. Itt a gyógypedagógus elmondta, hogy környezetismeretből és biológiából is téma az április 22-i földnapja, és ennek apropóján több tevékenységet is végeznek. Szelektív hulladékgyűjtés és ezen az órán a virágültetés. A gyerekeknek olyan dolgokat kellett ezzel a tevékenységgel

elsajátítaniuk, mint a gumikesztyű felhúzása, a virágok gondozása, valamint a takarítás. Délutáni foglalkozásként bevásárolni mennek vagy más hasonló gyakorlati tevékenységet végeznek a tanulók. Ezen az órán pedagógiai asszisztens is jelen volt.

Utolsó óránk nyolcadikos technika órák voltak, ahol mi is bekapcsolódtunk egy robotkar megépítésébe. Ezen a speciális osztályba járó gyermek is részt vett, ez volt az anyaosztálya.

3.1 Tapasztalatok

A horvát iskolarendszerről a magyarhoz nagyon hasonló tapasztalataink vannak. A felszerelés sok helyen kevés, vagy hiányos, de az állam igyekszik több energiát beleölni az oktatásba. A sajátos nevelési igényű gyerekeket egy kidolgozottabb, átgondoltabb rendszerben próbálják integrálni. Kötelező oktatás 14 éves korig tart, de ettől függetlenül ezek a gyerekek nem hullanak ki a rendszerből, ami erős pozitívumnak mondható. Sok múlik a tanárokon. A hasonló

problémák ellenére a tanári pálya szinte telített, nincs szükség nyugdíjasok munkájára. Sok a fiatal jelentkező.

3.2 Összegzés

A job shadowing egy tartalmas hét volt, melyben sokat tanultunk az integráció egyéb formáiról, hasznos munkaformákról, valamint az SNI-s és BTMN-es tanulók támogatásáról. Olyan nemzetek közötti kapcsolathálót is sikerült megalapoznunk, amely a későbbiekben lehetővé teheti a további nemzetközi együttműködéseket. Hasznos volt a job shadowing a kulturális tudásunk és világnézetünk bővítésében, ugyanúgy, mint szakmai gyarapodásban.

4.1 Jó gyakorlat

Élménypedagógiai játék: **Dicsérgető**

Az osztályban minden gyerek hátára ragasztunk egy A4-es lapot, amire a többiek személyre szabott, kedves üzenetet írnak. Megdicsérik valami miatt, vagy valamilyen kedves dologgal próbálnak neki örömet szerezni. A játék végén a gyerekek leszedik a hátukról a lapot, és felolvassák, amiket kaptak. Megbeszélik, hogy milyen érzéseket keltenek bennük, illetve mely állításokat érzik helytállónak, melyeket kevésbé annak. Elsősorban felsős korosztály számára ajánlott ez a játék, mindenképpen egy összeszokott, empatikus közösséget érdemes a játékba bevonni, mert komolyan félrecsúszhat az eredmény, ha a gyerekek nem követik a szabályokat.

Figyelemfejlesztő játék: **Néma kórus**

Elsősorban alsósokkal vagy ötödikesekkel érdemes ezt a játékot játszani. A lényege, hogy a gyerekek magasság szerint sorokba állnak egymás mögé, mint valami kórusban, és a tanár vezényletére különböző módokon hangokat keltenek: tenyerüket összedörzsölik, dobognak, ugrálnak, tapsolnak, stb. A feladat lényege, hogy csendben kell maradni, különben nem hallják a vezényletet. Nagyobbakkal eljátszható a végén egy „több szólamú” mű, amihez a tanár osztja ki a szerepeket. Fejleszti a figyelmet, koncentrációt és önfegyelmet.